# Motion

## 1980/81:594

**av Bo Forslund m. fl.**
**om ökat nordiskt samarbete inom olje- och gasområdet, m. m.**

Under hela 1970-talet har länsprogrammen för Västernorrlands län med stor kraft lyft fram frågorna om det nordiska samarbetet inom det petrokemiska området. Ett gensvar noterades från regeringen om att den petrokemiska verksamhet som nu är förankrad i Västernorrlands län på sikt skulle kunna utvecklas till ett andra petrokemiskt centrum i landet. – Som bekant uppnår efterhand västkusten sin övre gräns för miljöpåverkan.

I linje med det projekt "Petro Y" som länet sålunda lanserade tillkom med medverkan från Norrlandsfonden Plast- och gummitekniska institutets förnämliga laboratorium i Sundsvall. Detta innebär en värdefull kunskapsbank som både nationellt och nordiskt kommer att tilldra sig ökat intresse.

Under senare år har de här angivna frågorna fått ökad aktualitet genom att borrningar efter olja och gas norr om 62:a breddgraden i Norska havet blivit en realitet. Skulle fyndigheter av större omfattning visa sig förekomma i dessa områden, Trondheimsområdet och Tromsöområdet, blir förutsättningarna helt andra på sikt. Det finns grundad anledning förmoda att inte minst gastillgångarna i Norska havet är betydande. Med de stora kostnader som är förknippade med ett överförande av gasen till flytande form, s. k. LNG, kan möjligheter finnas att genom rörledningar förena de norska gasfälten i norr med kontinenten. Av topografiska skäl synes då en förbindelseledning, en pipeline, från Haltenbanken nordväst Trondheim till Sundsvallsområdet och vidare norrut och söderut vara tänkbar. Likaså skulle en rörledning från Tromsöbanken kunna tänkas komma att gå genom malmfältsområdena och vidare längs Norrlandskusten ned mot södra Sverige och kontinenten.

En början till kontakt med det europeiska gasnätet som Sverige får genom att den danska gasledningen förs över till Skåne är här mycket intressant. Arbetet inom Sydgas ger också de första erfarenheterna av en lokal distributionsverksamhet av naturgas i Sverige. Vi ser också verksamheten inom Västgas som en betydelsefull länk i ett större och regionalpolitiskt mycket viktigt utvecklande av gasutnyttjandet i landet.

I detta sammanhang är det också värdefullt att konstatera att förtjänstfulla initiativ tagits också i Mellannorrland i samma syfte. Sålunda har genom samverkan mellan Swedegas och regionala intressen i Västernorrlands, Jämtlands och Gävleborgs län en organisation, Mittgas AB, förberetts. Dess uppgift är att utreda och förbereda ett utnyttjande av naturgas inom dessa län. Med möjligheterna att under 1990-talet få del av norsk gas eller gas från

de ryska fälten via Finland är den skapade organisationen Mittgas intressant, inte minst regionalpolitiskt.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har aktivt arbetat i syfte att främja utvecklingen av det petrokemiska området utifrån regionalpolitiska ambitioner. I länsrapporten 1980 föreslogs att regeringen snarast skulle tillsätta en utredning som inom ramen för det nordiska samarbetet studerade förutsättningarna för ett Petrokemiskt centrum i länet. Ett omfattande basmaterial som samlats in inom ramen för Petro Y-projektet kunde då utnyttjas, menade man. I det stora länsprogram 1980 som nyligen avlämnats hävdades även att regeringen snarast borde tillsätta en utredning i syfte att studera förutsättningarna för ett petrokemiskt centrum i länet. I det långa perspektivet tog länsstyrelsen också upp dessa frågor. Vi tillåter oss här att citera vad länsprogrammet innehåller i dessa avseenden.

Det i länsprogram 1974 presenterade förslaget att skapa ett *petrokemiskt centrum (Petro Y)* i länet har genom besluten att börja borra efter olja i Norska Havet norr om 62:a breddgraden fått ökad verklighetsbakgrund. Detta gäller också en eventuell pipeline för gas från de norska oljefälten till Sundsvallsregionen och andra delar av länet.

Gjorda satsningar för större plastmaterialanvändning i industrin faller väl inom den strategiska ram som dras upp i det förra länsprogrammet. Länsstyrelsen ser dem som viktiga inslag i ett samlat petrokemiskt program.

Det är länsstyrelsens mening att Petro Y-projektet måste drivas vidare och utvecklas under 1980-talet. *Inom länet* bör man för att styra och följa upp det fortsatta arbetet bilda en väl sammansatt arbetsgrupp/ledningsgrupp med representanter för bl. a. länsorgan, kommuner och berörda branscher. För att allsidigt – och inom ramen för det nordiska samarbetet – studera förutsättningarna för ett petrokemiskt centrum i länet, föreslår länsstyrelsen vidare att *regeringen* snarast tillsätter en utredning.. Den fortsatta inriktningen av Petro Y-projektet diskuteras nedan i avsnitt "Utblick mot år 2000".

Ett framtidsområde för industriell utveckling som ägnats särskild uppmärksamhet i Västernorrlands län är *plast- och gummiteknik*. Inom tidsperspektivet år 2000 behövs ytterligare produktionsresurser för basplaster. Plastindustriutredningen pekar på en årlig tillväxt av cirka 7 procent under de närmaste åren. Specialområdet fiberkompositer visar dubbelt så hög tillväxt.

Det befintliga petrokemiska centret på Västkusten, Stenungsund, bedöms inte väsentligt kunna svara mot det ökade behovet av basplaster. Miljöskäl talar mot en stor utbyggnad. Direktförsörjning genom pipeline till området av Nordsjöoljan bedöms inte heller naturlig.

Den under 1970-talets mitt sanktionerade projektidén *Petro Y, dvs. ett andra petrokemiskt centrum lokaliserat till Västernorrland*, har genom utvecklingen fått ökad realism. Bland annat de konkreta planerna på utvinning av olja och gas norr om 62:a breddgraden talar för detta.

Skulle betydande gasfynd göras på Haltenbanken nordväst om Trondheim är det inte osannolikt att en pipeline anläggs för transport av gasen till stora konsumtionscentra. De topografiska förutsättningarna styr även valet av transportmetod och lokalisering av en ev. ledning. Med hänsyn *till* de mycket stora investeringar som krävs för en överföring till flytande gas jämfört med

transportlösningen med en gasledning, *till* de gynnsamma förutsättningarna avsättningsmässigt och topografiskt för en ledning över Jämtland ner mot Sundsvallsområdet och *till* de rimliga möjligheterna att via en nord-sydlig ledning få kontakt med ett på sikt samlat europeiskt gasledningsnät finns goda skäl att förbereda sig för en dylik utveckling på gasområdet. Om även vid Tromsö betydande gasförekomster påträffas ställs man även där inför valet av transportsätt. Skulle i ett sådant läge en pipeline befinnas vara mest ändamålsenlig så måste en sådan rimligen passera Västernorrlands län för att knyta an till en större marknad söderut. I ett sådant fall kan industrierna i Örnsköldsvik komma att få en värdefull energikälla på nära håll. Också i det fall att endast en mittnorsk gasledning utbyggs är det enligt gjorda överslagsstudier fråga om så stor efterfrågan på energi att en ledning från Sundsvallsområdet till Örnsköldsvik förefaller motiverad.

Det strategiska perspektiv som en gasledning ger anledning till får ökad substans i det förhållandet att den beslutade ledningen med dansk gas in i Skåne av allt att döma via Västkusten kan väntas gå fram till Mälardalen. Med det sovjetiskt-finskt-svenska intresse som försports för att den gasledningen som nu går från Sovjet och in i Finland ska förlängas över till Sverige ges ytterligare förutsättningar för att knyta samman de nordiska ledningarna till ett europeiskt nät. Detta måste vara ett starkt intresse både för producenter och konsumenter.

Det sagda ger enligt länsstyrelsens mening anledning att med största uppmärksamhet följa utvecklingen på gasområdet. Det ur Petro Y-projektet framsprungna delprojektet "Mittgas" måste sålunda betraktas som mycket intressant. En gasledning ökar förutsättningarna för utvecklingen av det petrokemiska centret samt den övriga kemiska industrin i länet. En pipeline utgör också en viktig lokaliseringsfaktor för många andra typer av industrier.

Alla de aktiviteter som sålunda skett på regional nivå är i och för sig mycket förtjänstfulla och värdefulla. Inte minst gäller detta den konkretisering som nu sker i samverkan mellan tre län inom ramen för Mittgasprojektet. Det är emellertid inte möjligt att på regional nivå uppnå alla de resultat som är eftersträvansvärda. Härför erfordras en kraftfull nationell uppbackning. Detta gör att det nu är hög tid att på regeringsnivå med kraft stimulera ett ökat nordiskt samarbete inom bl. a. olje- och gasområdet.

Under hänvisning till det anförda hemställer vi

att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av initiativ för att öka det nordiska samarbetet på gas- och oljeområdet, med speciell tonvikt på de förutsättningar som finns för ett petrokemiskt centrum i Västernorrland.

Stockholm den 22 januari 1981

BO FORSLUND (s)

BENGT WIKLUND (s) STIG OLSSON (s)

RUNE JONSSON (s) MARTIN SEGERSTEDT (s)

NILS-OLOF GRÖNHAGEN (s)